

Juni 2026



Studie förbunds krisen

Fyra år av nedskärningar

Innehåll

Sammanfattning	3
En femtedel är borta.....	4
Musiken är ett exempel på ett område som drabbas.....	4
Många betalar för att delta	5
Tio studieförbund har blivit åtta	6
Infrastrukturen för kultur och bildning försvagas.....	6
Föreningslivet drabbas.....	8
Pandemiåterhämtningen stoppades	9
Svenska från dag ett avslutades.....	9
Nedskärningen kommer fortsätta	10

Sammanfattning

I statsbudgeten för 2024 presenterade regeringen en nedskärning av anslaget till studieförbunden med 500 miljoner kronor, vilket motsvarar en tredjedel av studieförbundens årliga statsbidrag. Nedskärningen görs successivt över tre år. 2024 minskade statsbidraget till studieförbunden med 250 miljoner kronor. 2025 minskade det med 100 miljoner kronor och 2026 med ytterligare 150 miljoner kronor.

Under nästan tre års tid har Studieförbunden i samverkan dokumenterat nedskärningens effekter för deltagare, lokalsamhällen och föreningsliv. När de första två nedskärningsåren passerat kan vi presentera facit för effekterna av de första två sänkningarna. Den tredje och sista sänkningen pågår ännu under 2026.

Nedskärningen i statsbidraget har lett till en studieförbundskris.

I den här rapporten summerar vi de viktigaste slutsatserna om hur nedskärningen påverkat studieförbundens folkbildning under mandatperioden. Den fulla effekten av nedskärningen mot studieförbunden ser vi först under nästa mandatperiod.

- En femtedel av studieförbundens folkbildning har försvunnit sedan 2023. Totalt har 55 000 folkbildningsarrangemang försvunnit under de två första nedskärningsåren 2024 och 2025.
- Landsbygdkommunerna drabbas hårdast. Där har en fjärdedel av arrangemangen försvunnit, medan en sjättedel försvunnit i storstäderna.
- En miljon timmar ideellt arbete har förlorats. Det motsvarar ett ekonomiskt värde om 390 miljoner kronor.
- 1 000 anställda folkbildare har fått sluta, motsvarande 30 procent.
- Två av tio studieförbund har lagt ned helt.
- Studieförbunden har stängt lokaler i fyra av tio kommuner.
- Musiken är ett exempel på ett område som drabbats. 300 replokaler har stängt och 8 000 spelningar har uteblivit. Men andra ämnesområden har drabbats lika hårt.

En femtedel är borta

Nedskärningen i statsbidraget har fått stora konsekvenser för hur mycket folkbildning studieförbunden klarar av att genomföra. Under det första året, 2024, minskade antalet arrangemang som studieförbunden genomförde med 14 procent jämfört med 2023. Det är precis lika mycket som minskningen i statsbidraget.

Under det andra året, 2025, var 18 procent av arrangemangen borta. Arrangemangen har också blivit kortare: antalet studietimmar har minskat med 22 procent. Både folkbildningen och statsbidraget hade minskat med en femtedel. Totalt har 55 000 folkbildningsarrangemang försvunnit under de två första nedskärningsåren. Kulturprogrammen är den arrangemangsform som minskat mest. Nästan var tredje kulturprogram är borta.

Omfattningen på verksamheten mäts på flera sätt av SCB: antalet arrangemang, studietimmar och deltagare. När de olika måtten jämförs syns att det blir färre och kortare arrangemang per deltagare. Samtidigt uppger en majoritet av studieförbundsavdelningarna att de inte längre kan ge samma stöd till studiecirkelarna som de tidigare gjort.¹ Detta riskerar att särskilt drabba möjligheterna för deltagare som har behov av folkbildning som genomförs kontinuerligt över tid och med omfattande stöd. Det kan till exempel handla om deltagare på särskilda boenden, med funktionsnedsättning eller psykisk ohälsa. Det har också visat sig att studieförbunden har mindre möjligheter att arbeta uppsökande, särskilt i landsbygdskommuner.²

Musiken är ett exempel på ett område som drabbas

Nedskärningens effekt på musikverksamheten har fått särskild uppmärksamhet. Minst 300 replokaler har stängt i hela landet och studieförbunden genomför 8 000 färre spelningar 2025 än 2023. Samtidigt är musiken inte hårdare drabbad än folkbildningsverksamheten i övrigt. Istället ska musiken ses som ett exempel på ett av flera verksamhetsområden som drabbats hårt av nedskärningen i statsbidraget till studieförbunden.

1. Folkbildningsrådet (2025) Nedskärningarnas konsekvenser. [Länk: Nedskärningarnas konsekvenser.](#)

2. Folkbildningsrådet, Studieförbunden och Svensk Biblioteksörening (2025). Vid vägs ände? Hur nedskärningar för folkbibliotek och studieförbund påverkar kulturens infrastruktur. [Länk VVÄ](#); Studieförbunden (2026) Studieförbundens folkbildning per RegSO. [Länk RegSO.](#)

Antalet arrangemang inom musik har minskat med 17 procent mellan 2023 och 2025, medan verksamheten som helhet minskat med 18 procent. Under 2025 undersökte vi hur studieförbundens tillgång till lokaler påverkats av nedskärningen. Den undersökningen visade att 14,7 procent av replokalerna i de svarande avdelningarna hade stängt, medan generella studielokaler minskat med 19,1 procent och kontor med 18,4 procent. Musikverksamheten har varken minskat mer i antalet arrangemang eller i tillgång till lokaler, än annan verksamhet. Istället ska nedskärningarna inom musiken ses som ett exempel på hur effekterna kan bli för ett kulturområde eller en bransch.

Samtidigt som nedskärningen mot studieförbunden för med sig en replokals- och spelningskris, är det troligt att en motsvarande kris pågår inom teater (-18 procent), bild- och formkonst (-20 procent) eller dans (-17 procent).

Ämne	2023	2025	Förändring
Musik, dans och dramatik	124 135	103 988	-16 %
Konsthantverk	22 352	21 386	-4 %
Historia och arkeologi	20 516	16 372	-20 %
Religion	14 817	9 993	-33 %
Bild- och formkonst	12 521	10 051	-20 %
Svenska och litteraturkunskap (även hemspråk)	10 628	8 681	-18 %
Främmande språk	10 130	10 544	4 %
Personlig utveckling	9 621	2 125	-78 %
Lantbruk	9 161	7 939	-13 %

Förändring i antal arrangemang per ämne. De åtta största ämnesområdena före nedskärningen. Teater och dans ingår i Musik, dans och dramatik.

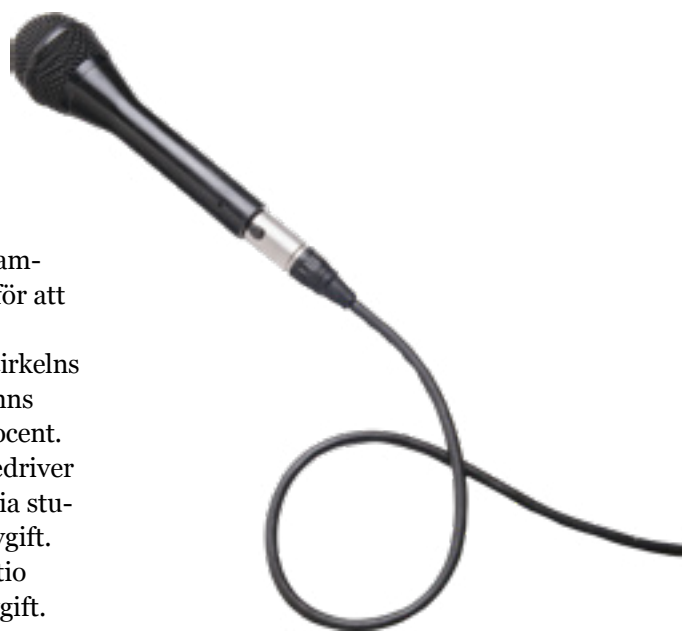
Konsthantverk är ett av studieförbundens största ämnesområden, och det har bara minskat med 4 procent. Det beror till stor del på att ämnet konsthantverk inkluderar keramik, där antalet arrangemang ökat med 30 procent under åren 2023–2025. Det beror troligtvis på att efterfrågan på betalkurser inom keramik varit stor. Betalkurser är inte beroende av statsbidraget för att finnas kvar, men de når inte heller deltagare utan betalningsförmåga.

Många betalar för att delta

Studieförbunden bedriver både kostnadsfri och avgiftsbelagd verksamhet, och ungefär hälften av studiecirkeldeltagarna betalar en avgift för att delta, enligt en undersökning från Folkbildningsrådet.³

Om en studiecirkel kostar pengar beror på en rad faktorer. Studiecirkeln's ämnesområde påverkar. Högst andel som betalar för studiecirkeln finns inom konst, musik och media samt humaniora – 56 respektive 55 procent.

Det spelar också roll hur cirkeln arrangerats. Studieförbunden bedriver öppen programverksamhet som vem som helst kan anmäla sig till via studieförbundens hemsidor. I den verksamheten betalar de flesta en avgift. När cirkelledare som deltar gratis räknas bort, är det nästan nio av tio (88 procent) av deltagarna i dessa cirklar som betalar en deltagaravgift. Studieförbunden arrangerar också cirklar tillsammans med föreningar eller fria grupper. Om cirkelledare räknas bort även där, betalar hälften (50 procent) av deltagarna i föreningscirklar, och två av fem (41 procent) av deltagarna i cirklar med fria grupper.



3. Folkbildningsrådet (2026) *Kostnader i studiecirklar skiljer sig mellan ämnesinriktningar*. [Länk Kostnader i studiecirklar](#)

Infrastrukturen för kultur och bildning försvagas

I rapporten *Vid vägs ände?* utforskade Folkbildningsrådet, Studieförbunden, och Svensk Biblioteksforening konsekvenserna av nedskärningen för tillgången till en infrastruktur för kultur och bildning i hela landet.⁶

Pengar

Rapporten visade att de offentliga bidragen till studieförbunden minskat under lång tid, och redan före nedskärningen som påbörjades 2024 hade en tredjedel av de offentliga bidragen försvunnit sedan självförvaltningsmodellen infördes 1992.

Det beror främst på att de kommunala och regionala bidragen successivt sänkts och urholkats. Från 1992 till 2023 har nära två tredjedelar, 62 procent, av de kommunala och regionala bidragen till studieförbunden försvunnit. Summan av de kommunala och regionala bidragen har gått från att utgöra nära hälften, 45 procent, av de totala bidragen, till under en tredjedel, 30 procent. De offentliga bidragen till studieförbunden har gått från en jämbördig fördelning mellan staten och kommuner/regioner, till en kraftig övervikt mot staten.

Efter nedskärningen 2026 kommer den totala bidragsnivån att vara halverad jämfört med 1992.⁷

Platser

Det är stor skillnad mellan olika delar av landet, och det är mot landsbygdskommunerna som nedskärningen slår hårdast. Sammantaget har Sveriges landsbygdskommuner förlorat en fjärdedel av folkbildningen som studieförbunden arrangerade där före nedskärningen.

Samtidigt spelar studieförbunden en större roll för kultur- och utbildningsutbudet i landsbygdskommunerna. En betydligt större del av befolkningen deltar i de mest glesbefolkade kommunerna, där det övriga kulturbudet är mindre än i storstäderna. Musikern Jack Broberg berättade för [Blekinge läns tidning](#) i januari 2026 att studieförbundsverksamheten var avgörande för att han skulle vilja bo kvar i den lilla orten Karlshamn: ”För många år sedan stod jag i valet och kvalet om jag skulle lämna Karlshamn för Göteborg, men det var bandet och replokalen som höll mig kvar.”

Sammantaget har studieförbunden tvingats stänga lokaler i minst fyra av tio kommuner. Nästan var tredje lokal (29,2 procent) som fanns 2023 har stängts helt eller delvis under 2024 eller 2025. Mer än var femte studieförbundslokaler (21,5 procent) är helt borta.⁸

I början av 2026 publicerade Studieförbunden en analys av studieförbundens geografiska spridning, som utgick från regionala statistikområden, RegSO, som delar in Sverige i drygt 3 300 olika stora områden. Analysen visade att studieförbunden inte bara bedriver folkbildningsverksamhet i alla Sveriges kommuner. Analysen utifrån RegSO visade också att **studieförbunden når deltagare boende i samtliga av Sveriges RegSO.**

När landets alla RegSO grupperas efter bebyggelsestyp framgår det att nedskärningen mot studieförbund återigen slår hårdast inte bara mot landsbygdskommunerna, utan också mot landsbygdskommunernas landsbygdsdelar. Det finns landsbygdsdelar även i storstadsregionerna, men de drabbas betydligt mindre av nedskärningen: landsbygdskommunernas landsbygdsdelar minskar fyra gånger så mycket som storstadskommunernas landsbygdsdelar.

RegSO kan också grupperas efter socioekonomisk status. I kommu-



6. Folkbildningsrådet, Studieförbunden och Svensk Biblioteksforening (2025). *Vid vägs ände? Hur nedskärningar för folkbibliotek och studieförbund påverkar kulturens infrastruktur.* [Länk VVÅ.](#)

7. Folkbildningsrådet, Studieförbunden och Svensk Biblioteksforening (2025).

8. Folkbildningsrådet, Studieförbunden och Svensk Biblioteksforening (2025).

ner som domineras av landsbygd och mindre orter minskar deltagandet betydligt mer i områden med låg socioekonomisk status, jämfört med områden med hög respektive mellan hög socioekonomi. I storstadsregionerna är förhållandet återigen det motsatta: i storstäderna minskar deltagandet mest i områden med hög socioekonomisk status, medan deltagandet har ökat i de socioekonomiskt svaga områdena. Detta är den enda grupp av områden där deltagandet ökade år 2024.

Resultatet av analysen kan tolkas som att studieförbundsavdelningar i storstäder har bättre förutsättningar för att göra strategiska prioriteringar vid sin nedskärning, medan avdelningar i landsbygdskommuner redan har en svår situation och med den nedskurna bidragsnivån klarar de inte av att bedriva ett uppsökande arbete i den utsträckning som behövs för att nå de potentiella deltagare som behöver folkbildningen allra mest.⁹

Personer

Studieförbundens anställda är avgörande för att folkbildningsverksamheten ska bli av, att den håller hög kvalitet, når rätt målgrupper och genomförs enligt demokratiska principer och folkbildningsmässiga metoder. Antalet årsarbetstider inom studieförbunden har minskat successivt under tiden som nedskärningen pågått. **Våren 2026 har 1 000 anställda fått sluta sedan 2023. Det motsvarar 30 procent av personalstyrkan före nedskärningen.**

Med en kraftigt nedskuren personalstyrka kan studieförbunden inte genomföra lika mycket verksamhet som tidigare. Det finns en föreställning om att ideellt arbete kan ersätta avlönat arbete, men studieförbundens verksamhetsstatistik visar på motsatsen. När det avlönade arbetet minskar, minskar också den verksamhet som skapas, och då minskar också tillfällena att få göra en ideell insats.

Det ideella arbete som går att mäta i omfattning är de ideella cirkelledarnas tid. Studieförbunden har både anställda, arvoderade, och ideella cirkelledare, men de flesta (86 procent) av cirkelledarna arbetar ideellt. Cirkelledarna ansvarar för att leda studiecirkeln under och mellan träffarna, och att hålla kontakt med och rapportera de genomförda studierna till studieförbundet.

År 2023 arbetade cirkelledarna ideellt i nästan 4,5 miljoner (4 461 094) studietimmar. År 2025 arbetade de istället 3,5 miljoner (3 448 091) studietimmar. **På bara två år har samhället förlorat en miljon timmar ideellt arbete. Det motsvarar nästan en fjärdedel av cirkelledarnas ideella tid.**

Om det förlorade ideella arbetet räknas om till ett ekonomiskt värde motsvarar det drygt 390 miljoner kronor.¹⁰ **När statsbidraget efter två år sänkts med 350 miljoner kronor, har samhället förlorat ideellt arbete värt 390 miljoner kronor.** Effekten av nedskärningen slår på så vis dubbelt.

Föreningslivet drabbas

Nedskärningen mot studieförbunden drabbar inte bara studieförbunden själva, utan också alla de föreningar som studieförbunden samverkar med. Före nedskärningen bedrev studieförbunden verksamhet tillsammans med 15 000 olika föreningar.

En av föreningarna som drabbas av att studieförbunden tvingas säga

9. Studieförbunden (2026) Studieförbundens folkbildning per RegSO. [Länk RegSO](#).

10. Uträkningen är gjord med metoden *the replacement cost* som beräknar vad det hade kostat om samma arbete utförts med medellönen i Sverige 2025.

upp sina lokaler är SPF Seniorerna i Malå som tillsammans med Studieförbundet Vuxenskolan bedrivit en verksamhet som nu upphör. SPF-föreningens ordförande säger till Lokaltidningen: ”Det ger nedslående signaler när verksamheten läggs ner. Det blir allt svårare att vara kreativ och aktiv och känna lust.”

Allt ideellt arbete görs inte inom föreningar. Även de fria grupperna drabbas av nedskärningen. I mars berättade Sveriges Körförbund för Sveriges Radio att de bedömer att de 540 000 svenskar som sjunger i kör kan komma att bli betydligt färre med sänkt statsbidrag till studieförbunden: ”Det är ett hårt slag mot körlivet”, säger Karin Eklundh, förbundsdirektör för Sveriges Körförbund.

Pandemiåterhämtningen stoppades

Covid-19-pandemin begränsade studieförbundens verksamhet kraftigt under åren 2020–2022. När nedskärningen i statsbidraget om 500 miljoner kronor aviserades år 2023 uppgick antalet unika deltagare till 66 procent av antalet år 2019. Antalet unika deltagare i folkbildningen hade då ökat successivt sedan pandemins lägsta notering 2021.

Staten tillförde under och efter pandemin inga riktade medel till studieförbunden för att motverka pandemins effekter eller för att underlätta återstarten därefter. Istället kom den kraftiga nedskärningen i statsbidraget 2023.

Studieförbundens bedriver ett aktivt uppsökande arbete för att nå ut till sina deltagare. Nästan var tredje deltagare 2024 (31 procent) hade inte varit med under åren före.¹¹ Utan aktiva insatser för att nå ut kan vi inte öka deltagarantalet. Därför var nedskärningen som kom precis efter pandemin ett hårt slag som gjorde att pandemiåterhämtningen uteblev. Även detta bör räknas till nedskärningens effekter.

Antalet har inte återhämtat sig efter att pandemin avslutades. Antalet unika deltagare har i stället minskat med 3 procent och uppgår år 2025 till 600 000 unika personer i studiecirklar och annan folkbildning.

Svenska från dag ett avslutades

Utöver nedskärningen i det generella statsbidraget om 500 miljoner kronor, har regeringen under mandatperioden avslutat den riktade satsningen för *Svenska från dag ett* och *Vardagssvenska*.

Satsningen startade i samband med den stora flyktinginvandringen 2015, då den dåvarande regeringen tillförde särskilda medel för att de som kommit till Sverige skulle få möjlighet att lära sig svenska och integreras snabbt – utan att behöva vänta på beslut om uppehållstillstånd.

Redan 2016 deltog 80 000 asylsökande i verksamheten. Samtidigt fanns 145 000 asylsökande inskrivna hos Migrationsverket. Mer än varannan asylsökande nåddes alltså av verksamheten redan det första året.¹² Det visar på studieförbundens förmåga att snabbt anpassa sig och nå ut även till målgrupper som inte har tidigare erfarenhet av folkbildning eller svenskt föreningsliv.



11. Folkbildningsrådet (2025) Folkbildningens betydelse för samhället 2024. [Länk Folkbildningsrådets samlade bedömning 2024.](#)

12. Folkbildningsrådet (2017) Folkbildning med asylsökande 2016. [Länk Folkbildning asyl 2016.](#)

Efter den fullskaliga ryska invasionen i februari 2022 när de ukrainska flyktingarna kom till Sverige fick de uppehållstillstånd enligt EU:s massflyktsdirektiv. Det gav dem inte rätt till SFI. Istället var det i Svenska från dag ett och Vardagssvenska som en stor del av de ukrainska flyktingarna lärde sig svenska. År 2022 deltog uppskattningsvis 23 000 ukrainare i Svenska från dag ett och Vardagssvenska. Samma år hade 51 000 ukrainska medborgare ansökt om asyl eller anmält sig enligt massflyktsdirektivet. Även då nåddes nästan hälften av målgruppen av insatserna. Flertalet av flyktingarna från Ukraina finns fortfarande kvar i Sverige.

Ändå sänkte regeringen stödet kraftigt efter 2022 – från 140 till 30 miljoner – för att sedan avsluta finansieringen helt efter 2023. När den kraftiga nedskärningen i statsbidraget kom 2024, hade studieförbunden just avvecklat en annan omfattande och framgångsrik verksamhet.

Nedskärningen kommer fortsätta

När den här rapporten skrivs pågår fortfarande det tredje nedskärningsåret, och vi har inget facit om hur stor den sammanlagda minskningen av studieförbundens folkbildningsverksamhet blir med den nya bidragsnivån. Det framgår tidigast när studieförbundens verksamhetsstatistik för 2026 presenteras av SCB, våren 2027. Siffrorna pekar mot att avvecklingen av verksamhet kommer att fortsätta även efter 2026. Folkbildningsrådets rapport om studieförbundens ekonomi 2024 visade att studieförbunden redan under det första nedskärningsåret gjorde ett ekonomiskt underskott i folkbildningsverksamheten om 216 miljoner kronor.¹³ Studieförbunden har helt enkelt inte hunnit minska verksamheten i samma takt som statsbidraget drogs ned. För att ekonomin ska gå ihop kommer studieförbunden tvingas stänga ned ännu mer verksamhet och infrastruktur än vad som hittills stängt. Det betyder att avvecklingen av verksamheten kommer behöva fortsätta även efter att de tre nedskärningsåren passerat.

Redan i början av nedskärningen blev det tydligt att det skulle ta tid och bli kostsamt att avveckla tillräckligt mycket verksamhet tillräckligt snabbt. När en tredjedel av statsbidraget försvinner räknar Studieförbunden med att ännu mer än en tredjedel av verksamheten stängs, eftersom de administrativa kraven och Folkbildningsrådets villkor kräver att det finns en grundstruktur som inte går att skära ned på.

I november 2023 sa Fredrik Wallin, verksamhetschef på Studieförbundet Vuxenskolan i Örebro till [DN](#): ”Vi kommer redan i år tvingas säga upp en tredjedel av personalen. Egentligen skulle jag behöva säga upp nästan två tredjedelar redan nu för att få ekonomisk balans till 2026. Men då blir det ju inget kvar. Då har vi ingen som kan bedriva verksamhet.”

I början av nedskärningen var det svårt för studieförbunden att göra strategiska beslut om vad som skulle räddas och vad som skulle avvecklas. Den verksamhet som sitter med långa hyresavtal blev tvungen att säga upp ännu mer personal för att kompensera för sina lokalkostnader. I värsta fall står verksamheterna med tomma lokaler men utan personal att bedriva verksamhet. Detta beskrev Medborgarskolans dåvarande förbundschef Ann-Sofie Olding för [Altinget](#) i april 2024: ”Hade man haft bättre framförhållning hade man kunnat behålla människor och göra sig av med lokaler. Nu står vi med lokaler, men inga människor. Den otroligt korta ledtiden är extremt problematisk.”



13. Folkbildningsrådet (2025). *Studieförbundens ekonomi 2024*.